



Erasmus+

## **FILANTROPIJA (doktorandica, Irina Janevska)**

### **Definiranje filantropije**

Kao ljudi, građani, susjedi, učenici ili nastavnici, svi smo bili svjedoci nekog dobrog djela učinjena drugima. Za najbolji uvod u filantropiju, možemo razmisliti o riječima koje se odnose na riječ "filantropija:"

Zamolite studente da brzo razmisle o rečenici: "Kad čujem riječ" filantropija ", pomislim na..."

Najčešći odgovori bit će:

- ljubaznost
- dobrohotnost
- empatija
- suosjećanje
- dobročiniteljstvo
- velikodušnost
- dobronamjernost
- humanitarnost
- pokroviteljstvo
- altruizam
- dobroćudnost
- milost

Mnogo je riječi koje definiraju ljubav prema čovječanstvu, a mnogo je djela koja se mogu smatrati filantropskim. Ono što je važno zapamtiti jest da filantropija čini dobro za dobrobit zajednice i stvara pozitivne socijalne učinke.

Svaka od ovih riječi ima svoje definicije i dobro ih je predstaviti učenicima, uz pisanje kratkih objašnjenja i davanje primjera različitih djela ljubaznosti.

### **Pitanja koja treba postaviti:**

Što je po vama dobrota?

Koje su vrijednosti povezane s ljubaznošću?

Jeste li ikad učinili nešto dobro za nekoga? Što i zašto? Kako ste se osjećali čineći dobro? Ispričajte priču iz svoje prošlosti o pomaganju nekome.

Definiranje filantropije je jednostavno. Učenici mogu primijetiti djela dobrote u mnogim društvenim praksama. Ovaj priručnik nudi nastavne pripreme koje raspravljaju o filantropiji kroz različite predmete. Slijedi nekoliko pitanja vodilja za nastavnike kako bi se potaknula rasprava na tu temu.

**Evo nekoliko pitanja koja se odnose na različite predmete o kojima učenici mogu razgovarati:**

- Koji su poznati autori pisali o dobročinstvu i filantropiji? (Književnost)
- Koje se pozitivne teme o filantropiji mogu prepoznati u literaturi? (Književnost)
- Kako različite kulture slave filantropiju? Koja su književna djela o ovoj temi najpoznatija u engleskoj književnosti, njemačkoj književnosti, itd.? (Jezik)
- Kako moderni filantropi mogu koristiti literaturu da bi poboljšali svoju praksu ili povećali vidljivost filantropskih djela? (Književnost, sociologija, filozofija)
- Koje primjere žrtvovanja za dobrobit nepoznatih drugih poznajete u životinjskom svijetu, odnosno među ljudima? (Biologija)
- Gdje se u svijetu mogu naći izvrsni primjeri filantropije? Istaknite ta mjesta na karti / nacrtajte kartu. (Geografija)
- Utvrdite povijesne primjere građana koji koriste organizacije civilnog društva kako bi podnijeli peticiju vladi. (Povijest, Sociologija)
  
- Što je gospodarstvo i zašto postoji nepovjerenje u resurse? Kako se filantropija može objasniti u ekonomskom smislu? (Ekonomija)
- Objasnite kako ekonomski sustavi potiču ili obeshrabruju filantropiju. Kolika je minimalna plaća na raznim mjestima u svijetu? (Ekonomija)
- Identificirajte međunarodne organizacije civilnog društva i obilježite gdje se nalaze. (Geografija)
- Navedite primjer pojedinačnog filantropskog djelovanja koje je utjecalo na znanost (matematika, fizika, kemija itd.)
- Tko je pokrovitelj? Navedite primjer pojedinačne filantropske akcije koja se odnosi na umjetnost. (Umjetnost)
- Filantropija se često smatra alternativnim načinom potpore inovativnim istraživanjima; imenovati neka znanstvena otkrića do kojih je došlo uz pomoć filantropskih ulaganja.
- Koje priče ilustriraju velikodušnost donatora koji su podržali osnovnu znanost?

Filantropska donacija igra ključnu ulogu u potpori umjetnosti, istraživanju, socijalnom napretku i kulturnim inicijativama. Doprinos filantropije jedinstven je, komplementaran s drugim izvorima financiranja i izuzetno je vrijedan za znanstvena istraživanja i druga područja od socijalnog interesa.

Evo nekoliko studija slučaja i priča o kojima treba razmisliti.

### **Razumijevanje utjecaja filantropije, 1:**

Filantropija u našem hladnjaku! Zamolite učenike da razmisle o tome što se može naći u njihovim hladnjacima, odakle dolazi hrana i kako se proizvodi. Pitajte ih znaju li neka znanstvena dostignuća koja pomažu da hrana stigne do ljudi. Pitajte ih je li mlijeko

uobičajeni proizvod u svakodnevnoj potrošnji njihove obitelji. Upoznajte ih sa studijom slučaja u nastavku i razgovarajte o utjecaju Nathana Strausa. Uz to, razgovarajte o slučajevima tuberkuloze u njihovoj zemlji.

## **1892. - Milijuni života koje je spasilo pasterizirano mlijeko**

Nathana Strausa (1848. - 1931.) danas se malo pamti, iako je bio jedan od najučinkovitijih filantropa u američkoj povijesti. Kao malo dijete emigrirao je iz Bavorske s obitelji i slijedio tipičan put za mnoge Židove tog doba: rad u maloprodaji u New Yorku. Nathan je u obiteljsku tvrtku za porculan i staklene proizvode ušao s 18 godina. 1874. obitelj je pokrenula rad odjela porculana i staklene robe u Macy's Department Store. Odjeli obitelji Straus bili su toliko profitabilni da su na kraju postali partneri s nasljednicima R. H. Macya i u trgovinama Macy's i Abraham & Straus, prije nego što su u potpunosti preuzeli obje tvrtke. Straus je u maloprodaju donio brojne inovacije koje su potaknule širenje Macy'sa. 1902. trgovina je postala najveća u New Yorku, a Nathan Straus postao je jedan od najbogatijih ljudi u gradu.

Straus i njegova supruga tijekom života razdijelili su velik dio svog bogatstva u široke dobrotvorne svrhe. Njihovo najveće postignuće u korist čovječanstva bilo je zagovaranje dostupnosti pasteriziranog mlijeka. Njihov križarski rat započeo je kao briga za njihovo šestero djece. Poput mnogih imućnih obitelji, obitelj Straus držala je krave za opskrbu vlastitog svog doma mlijekom, no jedna je krava naglo umrla i otkriveno je da ima tuberkulozu. Prisjetivši se da metoda grijanja mlijeka koju je osmislio Louis Pasteur ubija najopasnije mikrobe, Straus je odlučio da će njegova djeca piti samo pasterizirano mlijeko. Istodobno je krenuo u reforme kojima će siromašnoj djeci pomoći da dobiju sigurno mlijeko. Osnovao je stanice za mlijeko u siromašnim četvrtima kako bi podijelio pasterizirani proizvod i dokazao njegovu vrijednost. "1891. godine 24 posto beba rođenih u New Yorku umrlo je prije prvog rođendana", napominje povjesničar John Steele Gordon. "Ali od 20.111 djece koja su se hranila pasteriziranim mlijekom koje je Nathan Straus isporučio tijekom četverogodišnjeg razdoblja, umrlo je samo njih šestoro."

Straus je donirao opremu za pasterizaciju gradskom sirotištu, ustanovi toliko jezivoj da su djeca u toj instituciji imala četiri puta veću smrtnost od djece uopće. 44 posto tamošnje djece umrlo je 1897. Sljedeće godine, sa Strausovim mlijekom kao jedinom promjenom, stopa je pala na 20 posto.

Strausovi filantropski naponi pružili su podršku za 297 mljekara u 36 gradova, koji su tijekom četvrt stoljeća izdali više od 24 milijuna čaša i boca mlijeka. Gordon izvještava da je američka stopa smrtnosti novorođenčadi pala sa 125,1 promila 1891. na 15,8 1925. Straus je izravno spasio živote otprilike 445 800 djece, a njegov križarski rat za obveznu pasterizaciju neizravno je spasio još milijune života.

Članak je preuzet sa

<https://www.thenewatlantis.com/publications/philanthropy-in-science-technology-and-medicine>

Filantropija je važna jer pruža mogućnosti. Filantropija podupire projekte i napore koji su možda previše nepopularni ili kontroverzni da bi se stekla sveopća podrška šire javnosti

ili vlade. Iz tog je razloga filantropija vrlo važan dio demokratskog društva. Filantropi ne odgovaraju vladi niti javnosti, pa mogu slobodno birati koje će ljude i projekte podržati.

Primjer ove slobode je Aaron Diamond Foundation i epidemija HIV / AIDS-a. Između 1986. i 1997., Zaklada Aaron Diamond potrošila je 220 milijuna dolara na borbu protiv epidemije HIV-a / AIDS-a u New Yorku (Vijeće o zakladama, 2003.). Zbog stigme i straha povezanih s HIV-om / AIDS-om, ovu bi razinu podrške bilo izuzetno teško dobiti od šire javnosti ili od vlade. Ovakav cilj mogla je podržati samo osoba koja je bila zainteresirana za HIV / AIDS i bila jsprema potrošiti novac. Filantropski doprinosi zaklade osigurali su financiranje testiranja, istraživanja i prevencije na HIV / AIDS i pozitivno su utjecali na cijelo društvo.

Filantropija je imala vrlo važnu ulogu u američkom društvu. Izravnu korist od filantropije imamo dok koristimo knjižnice, škole, bolnice, centre izvedbenih umjetnosti i muzeje koje velikodušno podržavaju filantropi. Filantropija također može podržavati znanstvena istraživanja, stipendije, napore za građanska prava, socijalne usluge i druge stvari korisne za društvo.

Članak preuzet sa <https://www.learningtogive.org/resources/philanthropy>

Ono što vidimo iz uvodnih pitanja i odgovora o filantropiji jest da je svijet oko nas danas i nekad pun primjera filantropskih djela u mnogim kulturama. U svakom desetljeću, svakom dobu, svakom polju, svakoj kulturi možemo vidjeti prakse filantropije.

Vrlo je jasno da se kroz povijest religije provodile akcije pomaganja, npr. Hebreji su osiguravali jednu desetinu svojih prihoda za darove ljudima u nevolji i Bogu; u kineskoj kulturi, kako je dokumentirano prije 4000 godina, odvajalo se za siročad, starije osobe, udovice s obitelji itd. U Islamu postoji koncept "zekat", koji je obvezan čin davanja određenog dijela nečijeg bogatstva u dobrotvorne svrhe. Taj se čin smatra bogoslužjem i aktom samočišćenja. U kršćanstvu se velikodušnost spominje u Bibliji i smatra se najvišim činom ljubavi.

Činiti dobro i promovirati dobrotu prema drugima može se naći u učenjima mnogih religija. Dobrotvorno darivanje je središnje u mnogim vjerskim vjerovanjima i to je sigurno motiviralo ljude na darivanje. Stoga priznajemo da je važno razmotriti utjecaj religije na čovjekoljublje u prošlosti i sadašnjosti.

## **Zašto podučavati filantropiju?**

Učenici provode puno vremena u školi, gdje se razvijaju znanja i vještine, kako bi mogli izaći na tržište rada i proći kroz osobni rast kao odrasli pojedinci. Poučavanje filantropije je moderni trend kojem je cilj razviti važne socijalne vještine, kritičko mišljenje, rasuđivanje i empatiju među učenicima.

Cilj demokratskog društva je odgojiti generacije učenika koji će biti vođe u socijalnom i građanskom životu, uz to što će biti vođe u ekonomskom području. Uloga nastavnika je od iznimne važnosti; potaknuti žar za znanjem, za različitim skupinama vještina i strast u budućim vođama.

Učenici imaju koristi od učenja o filantropiji učenjem vještina relevantnih za tržište, jer odjeli za DOP i socijalna poduzeća postaju budućnost gospodarstva. Učeći koncepte strateških donacija, učenici mogu prepoznati korijene društvenih problema i kroz kritičko razmišljanje mogu pridonijeti mogućim socijalnim intervencijama.



Škole imaju koristi od svježih i inovativnih kurikuluma koji ih povezuju s ostalim ključnim dionicima društva. Bolja povezanost s poslovnim sektorom stvara mostove između škola i privatnih tvrtki. Ova veza nadahnjuje učenike da preuzmu proaktivniju ulogu u svojoj budućoj karijeri. Dopuštanje školama da imaju bližu vezu s civilnim društvom stvara mogućnosti za suradnju te gradi mostove, dok socijalno korisni rad jača vještine učenika i jača koheziju zajednice.

Filantropija pomaže naučiti što znači biti dobar građanin, steći vještine koje čine odgovorne voditelje u privatnoj tvrtki, voditelje odjela za socijalno odgovorno poslovanje ili direktore socijalnog poduzeća. Filantropija poboljšava demokratsko društvo, priprema prikupljanje sredstava za dobrotvorne akcije i poučava učenike kako vratiti društvu.

### **Što je socijalno/društveno odgovorno poslovanje?**

Živimo u svijetu u kojem više ne djeluje uvjerenje da je jedina uloga privatnog sektora stvaranje profita za svoje dioničare. Današnji građani prepoznaju da funkcija privatnog sektora izravno utječe na pozitivne i negativne učinke na zajednice. Svaki dan smo svjedoci stvaranja različitih zakona i zakona koji reguliraju poslovanje poduzeća, ali svjedoci smo i porasta društvene odgovornosti poduzeća, što je pristup koji nije zakonski reguliran. Pristup je to kojim se želi postići ravnoteža između gospodarstva, okoliša i socijalnog utjecaja poduzeća u njegovoj zajednici, u njegovom vlastitom kontekstu.

Društvena odgovornost korporativni je koncept unutar kojeg menadžment ima za cilj integrirati društvene i ekološke vrijednosti u poslovanje tvrtke. DOP nije obvezna praksa, ali zbog globalnog pritiska i zbog predanosti svih zemalja da daju doprinos programu Ujedinjenih nacija do 2030. godine to je put vodilja za privatni sektor. Program Ujedinjenih naroda za 2030. uključuje ciljeve održivog razvoja (SDGS) u kojima je prepoznata važnost svih socijalnih aktera da doprinesu postizanju mira i razvoja. Očekivanja postavljenih ambicioznih ciljeva su da će privatni sektor, koji ima sve tehničke kapacitete, svoju poslovnu strategiju uskladiti sa ciljevima održivog razvoja i Pariškim sporazumom.

#### Nagrade za najbolje prakse DOP-a

Društvena odgovornost postaje sve važnija i podučavanje učenika o ovoj temi pomoći će im da nauče o poslovnoj etici i održivosti. Kako bi se stvorila zanimljiva atmosfera u učionici, dobra je ideja razgovarati i o lokalnim tvrtkama i njihovim socijalno odgovornim kampanjama. Pitajte studente prepoznaje li društvo tvrtke s socijalnom odgovornošću. Pitajte mogu li prepoznati neke nagrade i inicijative koje daju vidljivost DOP-u.

#### Nacionalne nagrade za priznavanje praksi DOP-a – Studija slučaja sjeverne Makedonije

U Sjevernoj Makedoniji godinama postoje inicijative koje osiguravaju prepoznavanje i vidljivost entitetima i pojedincima na području davanja i filantropije. Postoji nekoliko uspostavljenih inicijativa različitih državnih i neprofitnih subjekata koji godišnje dodjeljuju nagrade inicijativama i tvrtkama za društveno odgovorne prakse. Najnoviji događaji u sektoru povezuju UN-ove ciljeve održivog razvoja s politikama DOP-a iz privatnog sektora i nagrađuju najbolje prakse koje doprinose postizanju ciljeva održivog razvoja, npr. Konekt-ova inicijativa iz 2019. „Vođe ciljeva održivog razvoja“, provedena u suradnji Makedonske mreže i UN-ovog Globalnog dogovora. Tu su i nagrade koje se dodjeljuju tvrtkama, pojedincima zaposlenim u tvrtkama, kao i mladim poslovnim liderima za njihov društveno odgovoran doprinos.



#### OKO nagrade za filantropiju

Organizacija civilnog društva Horus 2016. i 2017. godine organizirala je godišnje nagrade za filantropiju, „OKO“. Prema izjavi o misiji programa na njihovom webu „Cilj OKO Philanthropy Awards je javno prepoznati i razlikovati one tvrtke, udruge, zaklade, građane i medije koji su podržali razvoj zajednice i potaknuli jačanje filantropije u Makedoniji, tijekom protekle godine.“ Naravno, nagrada nije samo naslov. To je također prilika za podizanje javne svijesti i pomoć onima koji su uključeni u aktivnosti i projekte za poboljšanje društva da steknu podršku i prenesu važnu poruku o solidarnosti, poštovanju, humanosti i dobroti. Osim prepoznavanja donatora, nagrade OKO također omogućuju korisnicima da javno izraze svoju zahvalnost na podršci i podijele svoje priče “(HORUS Makedonija, 2019).

#### Primjeri tvrtki s socijalno odgovornom poslovnom praksom Google

Osim što je najpopularnija svjetska tražilica, Google je u 2017. godini postigao i svoj cilj od 100 posto obnovljive energije. Sada je najveći korporativni kupac obnovljive energije na planetu. Ako im to nije bilo dovoljno da zasluži mjesto na vrhu totemskog stupa korporativne društvene odgovornosti, tvrtka također daje potpore za nekoliko namjenskih inicijativa za društveni utjecaj,



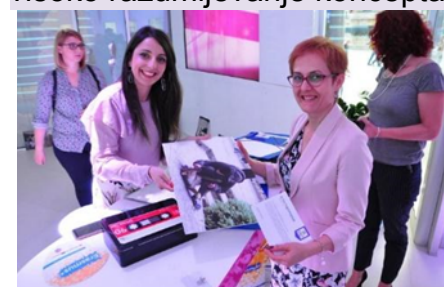
uključujući Inicijativu za ravnopravnost, Goodwill Industries International i Pratham Books: StoryWeaver platforma. Od omogućavanje *zelenog* putovanja do posla, preko pariranja svake donacije zaposlenika, pa do plaćenog odmora za volontiranje, Google pregledava gotovo svaki dio njihovog poslovanja kroz leću socijalnog utjecaja.

U okviru projekta STRET, učenici su organizirali Gala događaj prikupljanja sredstava, gdje su posjetitelji mogli dati ponude za učeničke fotografije na Tihoj aukciji. Te su fotografije bile dio

kampanje „Ljubaznost je svuda oko nas, samo je trebamo prepoznati“, a učenici su došli iz gradova Skoplja, Rijeke i Radviliškisa.

Svečani događaj prikupljanja sredstava STRET, „Tiha aukcija filantropskih fotografija“, održan je u petak, 4. svibnja u Skoplju, u Telekomovom inovacijskom centru (prostorije je za taj događaj donirala tvrtka). Na Gala događaju, predstavnici privatnog sektora, socijalnih poduzeća i filantropi podijelili su priče o filantropiji i socijalnoj odgovornosti. „Iskreni čin ljubaznosti“, „Ohridska banka AD Skoplje“, „Lice v lice (javno)“ i zeleni start-up „Hrana za sve“ govorili su o svojim doprinosima „činjenju dobra za društvo“. Eko-iluzionist Kristian Shopov izveo je nekoliko *edutainment* čarobnih trikova i učenicima prenio poruku da je formula za uspješno pokretanje start – upa uključuje inovaciju, dobre ideje i dobro srce.

Učenici trebaju odlučiti za što će koristiti prikupljena sredstva, hoće li donirati ili reinvestirati novac, uvažavajući principe strateških donacija i održivosti kroz koje su naučili tijekom projekta. U okviru ove pilot aktivnosti, a nakon dvogodišnjeg natjecanja virtualnih tvrtki i socijalnih poduzeća, učenici su pomno promatrani u njihovim raspravama i zajedničkom donošenju odluka o korištenju sredstava, kad su tijekom posljednjeg susreta iznosili argumente za i protiv za svaku novčanu transakciju i dodane vrijednosti, što je odražavalo visoko razumijevanje koncepta



strateških donacija. Na primjer, učenici škole RJ Korčagin iz Skoplja odlučili su okupiti školske govornike i organizirati daljnju seriju prikupljanja sredstava kroz glazbena događaja kako bi prikupili novac za potpunu stipendiju učenika s ekonomskim poteškoćama (umjesto da mu daju malu jednokratnu donaciju), dok je litvanska škola odlučila da novac iskoriste za potporu funkcioniranja svog školskog socijalnog poduzeća i odmaknu se od

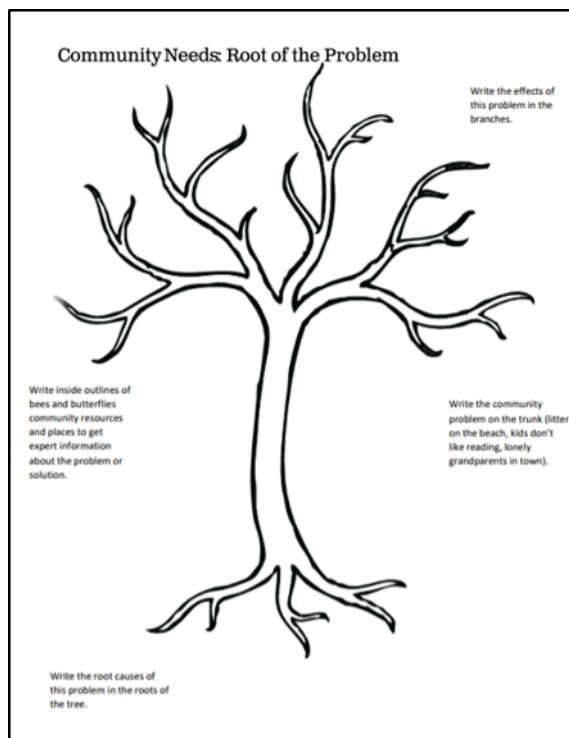
dobrotvornih akcija.

## Pomozite u pronalaženju korijena problema

Da bi filantropija i razvojne prakse utjecale na temeljne uzroke problema, učenici bi trebali biti opremljeni vještinama prepoznavanja problema i daljnje razrade njegovih dimenzija. Svijest o potrebi preduvjet je čovjekoljublja. Budući filantropi i vođe moraju postati svjesni potrebe za podrškom dostupnom učenicima.

Ovdje predlažemo upotrebu aktivnosti Stablo problema. Ova aktivnost omogućuje studentima mapiranje elemenata problema i pomaže im u izgradnji kohezije i uvježbavanju debatnog rada u malim skupinama.

Figure 5 Problem Tree



*Korijen problema* divergentna je misaona aktivnost koja sudionicima proširuje vidike o elementima problema i o tome gdje problemi leže. To je također izvrsna prilika za korištenje pristojnog jezika i velikodušnog slušanja dok rade zajedno u malim skupinama, poštujući sve doprinose i proširujući ideje jedni drugih.

### Materijali:

- Veliki papir i markeri za svaku skupinu
- Pristup internetu za traženje resursa

### Aktivnost:

- Rasporedite učenike u male grupe.
1. Prvo, grupa odlučuje o kojem problemu želi razgovarati. Problem bi trebalo biti nešto što nije u redu u zajednici. Na primjer: zagađeni kvart, djeca koja u školu dolaze bez doručka ili učenici trećih razreda koji ne znaju čitati.
  2. Učenici na svom grafikonu crtaju drvo s golim korijenima i granama.
  3. Uz korijene pišu nekoliko temeljnih uzroka problema (u parku nema kanti za smeće, ljudi ne poštuju prirodno područje, ljudi ostaju unutra).
  4. Na grane napišu nekoliko učinaka problema (djeca se ne mogu usredotočiti na posao, često su bolesna).
  5. Unutar obrisa pčela i leptira pišu stručne resurse (organizacije, web stranice, ljudi koji znaju za problem i mogu ponuditi rješenja).



6. Grupe dijele svoje drvo izraslo iz oluje mozgova (brainstorming tree) s cijelim razredom, traže daljnje ideje i održavaju raspravu.

### **Refleksija i sljedeći koraci:**

Usredotočite se na najbolje korake koje trenutno možemo poduzeti. To može uključivati sljedeće:

- susresti se s neprofitnim organizacijama
- istražiti problem i saznati više
- reći drugima o problemu ili stvarima koje mogu učiniti (biti zagovornik)
- volontirati
- promijeniti navike
- prikupljati resurse za pomoć drugima

Preuzeto s <https://www.learningtogive.org/resources/get-root>

### **Privilege walk – Hod privilegija**

Kako i socijalno poduzetništvo i filantropija (u bilo kojem obliku) nastoje doprinijeti pozitivnim promjenama u zajednici, i iako je podjednako važno definirati osnovni uzrok problema također je vrlo važno razgovarati sa učenicima o raznolikosti, privilegijama i nejednakosti. Sljedeća aktivnost prilagođena je nastavnicima koji su sudjelovali u pilot STRET treningu za nastavnike održanom od 12. do 19. veljače 2020. u Rijeci, Hrvatska.

Kao nastavnici, dobro ste informirani o pedagoškim aspektima unošenja neformalnih metoda u učionicu, kao i o važnosti prilagođenog pristupa i opreza u radu s mladima. Ova aktivnost može se dalje prilagoditi pitanjima koja su relevantna za svaku pojedinu skupinu učenika, na temelju njihove razine udobnosti, otvorenosti, kohezije i drugih kulturnih dimenzija.

### **Nastavna priprema za Hod privilegija**

#### **Uvod:**

Mnogi nastavnici i aktivisti koriste Hod privilegija kao iskustvenu aktivnost nebi li istakli kako ljudi napreduju ili postaju marginalizirani zahvaljujući sustavima prisutnim u društvu. Mnogo je varijanti takvog hoda, od kojih se neki fokusiraju na pojedino pitanje, poput rase, spola ili seksualnosti. Ovi koraci uključuju pitanja o različitim područjima marginalizacije, jer je cilj ove šetnje razumijevanje intersekcionalnosti. Ljudi iste zajedničke demografske skupine mogu se zajedno pomicati u jednom koraku, dok će se razdvojiti zbog drugih koraka; neki idu naprijed, a drugi se vraćaju unatrag. Ova inačica Hoda privilegija posebno se preporučuje za srednjoškolsku učionicu u kojoj su se učenici imali vremena međusobno povezati, ali nikada to nisu učinili u nešto formalnijem okruženju, tj. uz usmjeravanje voditelja, kako bi istražili ove teme. Dobar je alat za razrede koji uče o privilegijama ili socijalnoj/društvenoj pravdi, a mogao bi se koristiti i za raspravu o intersekcionalnosti u razredima kod kojih bi moglo doći do usredotočenja na samo jedan aspekt socijalne nepravde. Važno je da se učenici ili članovi grupe već poznaju i da ovu aktivnost ne rade kao stranci, jer je potrebno neizmjereno puno povjerenja u ljude i okolinu kako bi se osjećali ugodno kad priznaju da se određene izjave odnose na njih.

#### **Cilj:**

Raspravljati o kompliciranim presjecima privilegija i marginalizacije na manje konfrontacijski i reflektivniji način.

#### **Vrijeme:**

15 ~ 20 minuta za Hod privilegija

45 ~ 60 minuta za razgovor

#### Materijali:

- Široko otvoren prostor, npr. Učionica sa svim odmaknutim stolicama i stolovima, pozornica ili sportska dvorana
- Stolice za formiranje kruga za održavanje razgovora
- traka za označavanje početne crte za sudionike
- Neobavezno: traka ili drugi materijali za crtanje linija kako bi se naznačilo kamo treba koračati naprijed ili nazad

#### Postupci:

- Neka se sudionici poredaju u ravnoj liniji preko sredine sobe s dovoljno prostora za kretanje naprijed i natrag tijekom vježbanja.
- Neka se sudionici drže za ruke ili polože jednu ruku na rame osobe s njegove lijeve ili desne strane, ovisno o ograničenosti prostora. Važno: Svakako pitajte sudionike slažu li se s dodirivanjem drugih te da drugi dodiruju njih. Ako neki nisu suglasni, nemojte ih prisiljavati i ne pravite veliku stvar od toga.
- Možete ponuditi objašnjenje o aktivnosti, načinu na koji ukazuje na razne privilegije i što je to privilegija ili možete započeti aktivnost bez posebnih pojašnjenja.
- Sudionicima pročitajte sljedeće:
  - „Pročitat ću naglas određene izjave. Pomaknite se naprijed ukoliko se izjava odnosi na vas. Ako se ne osjećate ugodno priznati da se izjava odnosi na vas, jednostavno se nemojte pomaknuti kad je čujete. Nitko drugi neće znati odnosi li se to na vas.”
  - Započnite čitati izjave naglas jasnim glasom, lagano zastajući nakon svake. Pauza može biti dugačka ili kraća po želji ili prema potrebi.
  - Kad završite s izjavama, zamolite sudionike da zabilježe gdje se nalaze u sobi u odnosu na druge.
  - Neka se svi okupe u krug radi osvrta i rasprave.

#### **Izjave o privilegiranim šetnjama (Napomena: Članak odražava uloge i prijedloge autora)**

1. Ako ste dešnjak, napravite korak naprijed.
2. Ako je engleski vaš prvi jezik, napravite korak naprijed.
3. Ako jedan ili oba roditelja imaju fakultetsku diplomu, napravite jedan korak naprijed.
4. Ako se oslanjate ili ste se oslanjali, prvenstveno na javni prijevoz, napravite korak unatrag.
5. Ako ste pohađali školu s ljudima koji su vam slični, učinite jedan korak naprijed.
6. Ako se noću uvijek osjećate nesigurno dok sami hodate, napravite jedan korak unatrag.
7. Ako vaše kućanstvo zapošljava pomoćno osoblje, poput posluge, spremačice, vrtlara itd., napravite korak naprijed.
8. Ako se možete kretati svijetom bez straha od seksualnog napada, učinite jedan korak naprijed.
9. Ako ste u osnovnoj školi proučavali kulturu svojih predaka, učinite jedan korak naprijed.
10. Ako često osjećate da su roditelji previše zauzeti da bi provodili vrijeme s vama, napravite jedan korak unatrag.
11. Ako su vas ikada ismijavali ili maltretirali zbog nečega što niste mogli promijeniti ili je bilo izvan vaše kontrole, napravite korak unatrag.

12. Ako je vaša obitelj ikad napustila vašu domovinu ili ušla u drugu zemlju protiv svoje volje, napravite korak unatrag.
13. Ako nikada ne biste odlučili nazvati policiju kad se dogodi nevolja, učinite jedan korak naprijed.
14. Ako vaša obitelj posjeduje računalo, napravite korak naprijed.
15. Ako ste ikad uspjeli odigrati značajnu ulogu u projektu ili aktivnosti zbog talenta koji ste prethodno stekli, napravite jedan korak naprijed.
16. Ako možete pokazati ljubav prema svom romantičnom partneru u javnosti bez straha od ismijavanja ili nasilja, učinite jedan korak naprijed.
17. Ako ste ikada morali preskočiti obrok ili ste bili gladni jer nije bilo dovoljno novca za kupnju hrane, napravite korak unatrag.
18. Ako se osjećate poštovano zbog svog akademskog uspjeha, napravite korak naprijed
19. Ako imate fizički vidljiv invaliditet, napravite korak unatrag.
20. Ako imate nevidljivu bolest ili invaliditet, napravite korak unatrag.
21. Ako ste ikada bili obeshrabreni pri pomisli na sudjelovanje u nekoj aktivnosti zbog rase, klase, nacionalnosti, spola, invaliditeta ili seksualne orijentacije, napravite korak unatrag.
22. Ako ste ikad pokušali promijeniti svoj izgled, manire ili ponašanje kako bi se više uklopili, napravite jedan korak unatrag.
23. Ako vas je netko drugi profilirao koristeći stereotipe, napravite korak unatrag.
24. Ako se osjećate dobro zbog načina na koji mediji prikazuju vaše identitete, učinite jedan korak naprijed.
25. Ako ste ikad bili primljeni na neku poziciju zahvaljujući poznanstvu s prijateljima ili vezom s članom obitelji, učinite jedan korak naprijed.
26. Ako vaša obitelj ima zdravstveno osiguranje, napravite korak naprijed.
27. Ako su vas ikad nadglasali jer niste mogli dovoljno brzo artikulirati svoje misli, napravite korak unatrag.
28. Ako je netko ikada govorio umjesto vas, a vi to niste htjeli, napravite korak unatrag.
29. Ako je ikad u vašem kućanstvu bilo zlouporabe opojnih droga, napravite korak unatrag.
30. Ako potječete iz kućanstva s jednim roditeljem, vratite se korak unatrag.
31. Ako živite u području s kriminalom i drogom, napravite jedan korak unatrag.
32. Ako je netko u vašem kućanstvu patio ili pati od mentalne bolesti, napravite korak unatrag.
33. Ako ste bili žrtva seksualnog uznemiravanja, napravite korak unatrag.
34. Ako vam je ikad bilo neugodno zbog šale povezane s vašom rasom, vjerom, nacionalnošću, spolom, invaliditetom ili seksualnom orijentacijom, i osjećate se nesigurno suočiti se sa situacijom, napravite korak unatrag.
35. Ako se od vas nikad ne zatraži da govorite u ime grupe ljudi koji dijele identitet s vama, učinite jedan korak naprijed.
36. Ako možete pogriješiti i ne dopustite da ljudi vaše ponašanje pripisuju nedostacima vaše rasne ili rodne skupine, napravite jedan korak naprijed.
37. Ako ste oduvijek pretpostavljali da ćete ići na fakultet, napravite jedan korak naprijed.
38. Ako u svom domaćinstvu imate više od pedeset knjiga, učinite jedan korak naprijed.
39. Ako su vam roditelji rekli da možete biti sve što želite, učinite jedan korak naprijed

### **Pitanja:**

Tijekom i nakon Hoda privilegija, sudionici mogu iskusiti niz intenzivnih osjećaja, bez obzira na njihov položaj, bili sprijeda ili straga. Iako je svrha hoda privilegija doista promicanje razumijevanja i priznavanja privilegija i marginalizacije, štetno bi bilo završiti aktivnost s potencijalno traumatičnim ili destruktivnim osjećajima. Poanta razgovora

dvostruka je. Prvo, kroz pitanja koja potiču na razmišljanje, pomozite sudionicima da shvate što su točno osjećali i skupe hrabrost da to artikuliraju (na razini ugone svakog sudionika). Ovaj će postupak osloboditi moguće negativne emocije, spriječiti moguće loše posljedice. Drugo, kako se ublažavaju negativne emocije, briefing će sudionicima pomoći da shvate da su i privilegije i marginalizacija sastavni dio bića svake osobe. Umjesto da odbace privilegiju ili marginalizaciju, sudionici mogu naučiti kako se pomiriti sa sobom i, koristeći novootkriveno znanje o sebi, imati bolji odnos sa sobom i drugima oko sebe.

*1. Kako vam se činilo biti ispred skupine? Otraga? U sredini?*

Na kraju vježbe učenici su zamoljeni da promotre gdje se nalaze u sobi. To je često pitanje koje se koristi za uvođenje u raspravu i omogućava ljudima da razmisle o onome što se dogodilo prije nego što počnu razvijati ideje na apstraktnije načine. Takav pristup zadržava fokus na iskustvu i trenutku.

*2. Na koje faktore niste nikad prije pomislili?*

Ovo pitanje omogućuje učenicima da u širem smislu razmišljaju o iskustvima o kojima možda ne bi razmišljali na način na koji su predstavljeni u ovoj aktivnosti. Otvara prostor za raspravu o njihovoj percepciji o aspektima sebe i drugima o kojima možda nikada prije nisu razgovarali.

*3. Ako ste prekinuli kontakt s osobom pored sebe, kako ste se osjećali u tom trenutku?*

Ovo se pitanje fokusira na konkretno iskustvo razdvajanja koje se može dogoditi tijekom aktivnosti. Za neke učenike ovakav fizički aspekt može biti vrlo moćan. Postoje inačice Hoda privilegija koje ne uključuju fizički kontakt, ali to može dodati novi sloj iskustva i može potaknuti opsežne odgovore učenika.

*4. Koje vas je pitanje najviše nagnalo na razmišljanje? Da možete dodati pitanje, što bi to bilo?*

Prvi dio ovog pitanja traži od učenika da više razmisle o aktivnosti i mislima koje stoje iza nje. Drugi dio ovog pitanja važan je za stvaranje znanja. Učenici bi mogli predložiti pitanje o kojem nastavnicu ranije nisu razmišljali. Pitati učenike kako bi promijenili aktivnost, a zatim uvažiti njihove prijedloge važan je dio suradničkog učenja.

*5. Što želite da ljudi znaju o nekom od identiteta, situacija ili nedostataka zbog kojih ste napravili korak unatrag?*

Ovo pitanje poziva ljude koji bi željeli podijeliti s drugima načine na koje doživljavaju marginalizaciju. Ovo pitanje osigurava vođenje ovog dijela razgovora. Također je važno ne očekivati ili tjerati određene učenike da govore, jer bi ih to dodatno marginaliziralo i mogli bi se osjećati nesigurno. Nije posao marginalizirane osobe educirati druge o njihovoj marginalnosti. Ukoliko to žele, poslušajte. Ukoliko ne žele, poštujujte njihove želje.

*6. Kako vaše razumijevanje vaših privilegija ili marginalizacije može poboljšati vaše postojeće odnose sa sobom i drugima?*

Ovo se pitanje temelji na ideji da ljudi uvijek mogu koristiti znanje i svijest o sebi da poboljšaju život samih sa sobom i život s onim što postoji u nečijem životu. Također poziva studente da razmisle o načinima na koje razumijevanje može stvoriti pozitivne promjene. Ovo nije korisno samo za najpovlaštenije učenike već i za marginalizirane učenike kako bi razumjeli one koji možda doživljavaju drugačiju vrstu marginalizacije. To može vratiti raspravu na prvo pitanje, o tome koliko su daleko stajali tijekom zadnjeg pitanja, i shodno tome, pitat će kako se mogu ponovo približiti.

### **7. Kako socijalna poduzeća i filantropska djela mogu utjecati i promijeniti postojeće nejednakosti? (Pitanje predložio autor)**

Ovo se pitanje temelji na ideji da učenici mogu prepoznati poslovne modele i potencijal DOPova, kao i drugih filantropskih akcija, kako bi utjecali na stvarnost i doprinijeli ravnopravnijoj budućnosti. Ovo pitanje može prizvati mnoge primjere socijalnih poduzeća, ulogu privatnog sektora, rasprave o upravljanju zaposlenicima, ljudskim pravima u privatnom sektoru, potrebu za donatorskom podrškom i kreativnost mladih da istražuju tržište i osmisle održive ideje koje mogu imati socijalni utjecaj.

*Ovu su aktivnost razvili Rebecca Layne i Ryan Chiu za nastavni sat Pedagogije rješavanja sukoba dr. Arthura Romana u Školi za analizu i rješavanje sukoba Georgea Masona. Neka od ovih pitanja o aktivnostima često se vide u drugim hodovima privilegija, dok su druga studenti napisali za ovu specifičnu šetnju. Postupci su napisani na temelju iskustava studenata koji su sudjelovali u drugim hodovima Pitanja za razgovor, osim prvog pitanja, studenti su napisali s ciljem ove specifične šetnje. Prvo pitanje je univerzalno.*

*Taken from <https://peacelearner.org/2016/03/14/privilege-walk-nastavna-priprema-plan/>*